

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅଭିଯାନ

ଯେତେବେଳେ ସହରତଳ ବସତିର ଅନତିଦୂର ଗୃହଶ୍ରେଣୀ, ବୃକ୍ଷଲତା ଓ ପଥପ୍ରାନ୍ତକୁ ଆସୁଛି କି ଦ୍ଵିପ୍ରହର ବିରାଜମାନ କରେ, ବିଗତ ଯୁଗର ଅବଧାନଙ୍କ ଆବର୍ତ୍ତାବରେ ମୁଖରତ ଗୁଚ୍ଚଶାଳୀ ନିସ୍ଵବ୍ୟ ହେଲା ପ୍ରାୟ ହୁଏ ବସତିର ଅବସ୍ଥା, ସେତେବେଳେ ମନ୍ଦିରର ଦକ୍ଷିଣପାଶ୍ଵର୍ଵ କୃଷ୍ଣରୂପା ଗଛର ଗୁରୁ ତଳୁ ଉଠି ମାରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ବଡ଼ ଇଚ୍ଛା ଥରେ ମନ୍ଦିର ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ଭିତରକୁ ଆସିଯିବା ପାଇଁ—ବଡ଼ ଇଚ୍ଛା ଥରେ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ପଶିଯିବା ପାଇଁ । କିନ୍ତୁ ବଡ଼ ଡର ବୁଡ଼ା ପୂଜାସଙ୍କୁ । ସେ ପଣ୍ଡିତ, ଅତଏବ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ପଶୁରଦେବ ମାନସାଙ୍କ, ନତୁବା ଗୋଟିଏ ତାପ୍ତର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଧୁଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ । ସବୋପରି, ଠାକୁରଙ୍କ ନିଜ ଲୋକ ହିସାବରେ ମନ୍ଦିର ପାଖରୁ ଫିଲମାନଙ୍କୁ ଚଢ଼ିବା ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟତମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଅନେକ ଦ୍ଵିପ୍ରହର ପରେ ଆଜି ପୂଜାସ ପଣ୍ଡିତ ଶୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିବ ମାରୁଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ତାଙ୍କୁ ଅଭିବନ୍ଦନ କରିଗଲା । ତା'ପରେ ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ପ୍ରବେଶ କରି ସିଧା ଠାକୁରଙ୍କ ଆଗରେ ଯାଇ ବସିପଡ଼ି ମୁଣ୍ଡିଆଟିଏ ମାରିଲା । ଦୁଇ ମିନିଟ ମୁଖ୍ୟ ମଧୁର ନୟନରେ ମୁଣ୍ଡି ଓ ତାଙ୍କ ବେଶଭୂଷାକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିସାରି କହିଲା :

“ମୋତେ ଚିହ୍ନି ପାରୁଛ ତ ? ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ଓଃ, ଭଗବାନ ! ମାସଟିଏ ଧରି ସବୁଦିନ ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, କିନ୍ତୁ ପଣ୍ଡିତ ବାଟ ଓଗାଳି ବସୁଛି । ଆଜି ବୁଡ଼ା ଶୋଇପଡ଼ିଛି । ହେ ଭଗବାନ, ପଣ୍ଡିତ କ'ଣ ରାତିରେ ବି ଏମିତି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରେ ? ତୁମର ନିଦ ହୁଏ କେମିତି ପ୍ରଭୁ ? ହି ହି ! ଆମ ସ୍କୁଲପଣ୍ଡିତ ବି ଏମିତି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିନ୍ତି । ଆଜ୍ଞା ଠାକୁର, ପଣ୍ଡିତମାନେ କାହିଁକି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିନ୍ତି ? ମୁଁ ଯଦି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିବାକୁ ଶିଖିବି, ତେବେ ମୁଁ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇପାରିବି ? ନା ନା ଠାକୁର, ତମେ ଚଟାପଟ୍ ଏମିତି ବର ଦେଇ

ବସିବନଟି ! ବରଂ ମୋର ପଣ୍ଡିତ ହେବା ନହେଉ, ମୁଁ ସେମିତି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି
ନ ମାରେ ।

“ହଁ, ବରଟିଏ ମାଗିବ ଏକା—ସେକଥା ପରେ କହିବି । ଆଜ୍ଞା, ମାସକତଳେ
ରାତିରେ ସ୍ବପ୍ନରେ ମୋତେ କ’ଣ କହିଲା—ତୁମ ସହିତ ଖେଳୁ ନାହିଁ କାହିଁକି;
ତୁମ କଥା ଭୁଲିଲେ—ଏମିତି କିଛି କହିଲା ସେମିତି, ନୁହେଁ ? ତହିଁ ପରଠାରୁ
ତ ତୁମ ପାଖକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି—ପାରୁ ନାହିଁ ।

“ଆରେ ବାପ୍ପରେ ! ତମକୁ ଏ କଦଳୀକାନ୍ଦ କିଏ ଦେଇଛି ? ଉପର ଦୁଇ
ଫେଣାଯାକ ଏକାଥରେ ପାଚିଲାଣି—ତମେ ଖାଇବ କେମିତି ? ସାବଧାନ ଠାକୁର,
ସବୁ ଏକାଥରକେ ଖାଇବ ନାହିଁଟି—ଦିଅ ଖରାପ ହେବ । ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି,
ଚାରି, ପାଞ୍ଚ …ଚବିଶଟା ପାଚିଛି । ତୁମେ ଦୈନିକ ଦୁଇଟା…ଆଜ୍ଞା, ନହେଲେ
ଚାରିଟାକରି ଖାଇବ—ହେଲା ? ତାହାହେଲେ ଚବିଶଟା ଖାଇବାକୁ ଚାରି ଦିନ,
ନା ପାଞ୍ଚ ଦିନ—ଏଇ ହେଲା ମୁହଁଲି, ଠାକୁର ! ମୋତେ ଅଙ୍କ ମୋଟେ
ଆସୁ ନାହିଁ । ହଁ, କଥାଟାଏ କହୁଥିଲି …ତୁମେ ଗୋଟାଏ ଯାଦୁ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ ?
ଦିନେ ରାତିରେ ସତ୍ତ୍ବେ ଶୋଇଥାନ୍ତେ, ସେତିକିବେଳେ ତୁମେ ଗୋଟାଏ କିଛି
କରିଦିଅନ୍ତୁ, ସକାଳେ ଉଠିବାବେଳକୁ ସମସ୍ତେ ଅଙ୍କ ଭୁଲି ଯାଇଥାନ୍ତେ…ମାନେ
ଅଙ୍କ ଖାଲି କରିବାକୁ ଭୁଲିଯା’ନ୍ତେ ବୋଲି ମୁଁ କହୁନାହିଁ, ଅଙ୍କ ବୋଲି ଗୋଟାଏ
ବିଷୟ ଅଛି ପୁରା ସେ କଥାଟା ହିଁ ସତ୍ତ୍ବେ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତେ ।

“ନା ନା, ତମେ ହଠାତ୍ ବର ଦେଇ ବସିବ ନାହିଁ ଠାକୁର ! ହୁଏତ ଅଙ୍କର
କିଛି ଭଲ ଗୁଣ ଥିବ, ସେକଥା ବୁଝିବାର ବୟସ ମୋର ହୋଇନାହିଁ…ନୁହେଁ ?

“ହଁ, ବର ଯଦି ଦେବ ଠାକୁର, ତେବେ ଏଇ ବର ଦିଅ, ଲୋକେ ସେମିତି
ଧୀରସାବରେ ତୁମକୁ ଭକ୍ତି ଜଣାଇବେ । ସେ ଦିନ ଶେଷ ରାତିରେ ତୁମେ
ସ୍ବପ୍ନରେ କ’ଣ କହୁଥିଲ—ସେତିକିବେଳେ ମୋ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । କାରଣ ତମ
ମନ୍ଦିରରୁ କଳଗାଉଣାରେ ଫୁବ ବାଜିଲା । କଳ ଗାଉଣା ଭଲ, କିନ୍ତୁ ଏଇ ସେଉଁ
ଯନ୍ତ୍ର ଚୁଙ୍ଗା ଲଗାଇ ଏଡ଼େ ରଡ଼ି କରି ଗୀତ ବୋଲୁଛନ୍ତି, ସେଇଟା କ’ଣ ଭଲ
ଠାକୁର ? ଆମ ଘର ପଛ ପଟେ ଆଉ ଗୋଟାଏ କୋଠା ଅଛି । ସେଇଟାକୁ ଅନ୍ୟ
ଗୋଟାଏ ଧର୍ମର ଲୋକେ ଯାଆନ୍ତି । ସେଠାରେ ବି ଚୁଙ୍ଗା ଲଗାଇ ସେମାନେ
ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତି । ଆଜ୍ଞା, ଏଡ଼େ ଗର୍ଜନ କରି ତୁମ ପ୍ରାର୍ଥନା ନ ବୋଲିଲେ
ତୁମେ କ’ଣ ଶୁଣିପାର ନାହିଁ ? ମୁଁ ସେଦିନ ବୋଉକୁ ପଚାରିଲି, ‘କହିଲୁ ବୋଉ,

ଧ୍ରୁବ ପ୍ରହ୍ଲାଦ କ’ଣ ଯନ୍ତରୁଙ୍ଗା ଲଗାଇ ଭଗବାନଙ୍କ ସ୍ତବ ଗାଉଥିଲେ ?’ ବୋଉ ଭାବ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ କଲା । ବୋଉ ତ ସବୁବେଳେ ଠିକ୍‌କଥା କହେ, ନୁହେଁ ? ତା ଛଡ଼ା ମୁଁ ତ ଏଡ଼େ ଆସ୍ତେ କଥା କହୁଛି—ଅଥଚ ତୁମେ ବେଶ୍ ଶୁଣିପାରୁଛ ଦେଖୁଛି—ତେବେ ?

“ତେବେ ଭଗବାନ, ମୁଁ ଯଦି କିଛି ଭୁଲ କହୁଥିବି, ତୁମେ କିଛି ଭାବିବ ନାହିଁ । ତୁମକୁ ଯଦି ବଡ଼ ପାଟି ସୁଖ ଲାଗୁଥିବ, ତେବେ ମୋ କଥାରେ ଯନ୍ତରୁଙ୍ଗା ଉଠାଇଦେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସତ କଥା କହିବି ? ମୁଁ ବଡ଼ ଭରକୁଳୀ । ଚିକ୍କାର ଶୁଣିଲେ ମୋ ଛାତି ଭିତରେ ହଠାତ୍ ଗୁନଥାଁ ପଶିଯାଏ । ଆଉ ମୋ ବାପା ବି ବୋଧହୁଏ ମୋହର ଭଳି । ସେଦିନ ବିରୁଗକୁ ଜର ହୋଇଥିଲା । ଗୋଟିଏ କ’ଣ ଉତ୍ସବ ପାଇଁ ପଡ଼ିଶାଘରେ ସାଗନ୍ଦର ଯନ୍ତରୁଙ୍ଗାରେ ଗୀତ ବାଜିଲା । ବାପା ବିରୁଗ କେଡ଼େ ଛଟପଟ ନହେଲା ! ମୋ ହାତକୁ ନେଇ ବାରମ୍ବାର ତା’ କାନ ଦୁଇଟିରେ ଗୁପି ଧରୁଥାଏ । ବାପାକୁ ଆଉ ମୋତେ ତୁମେ ଆଉ ଟିକିଏ ସାହସୀ କରିଦିଅ ପ୍ରଭୁ !

“ଆଜ୍ଞା ଭଗବାନ, ବାପାକୁ କିଛି ଟଙ୍କା କରାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ? ସେଦିନ ମୁଁ ବାପାକୁ କହିଲି, ମୋର ଗୋଟାଏ ଫୁକ୍ ଦରକାର । ବାପା ବୋଉକୁ କହିଲା—ମୋ ଝିଅ କେବେ କିଛି ମାଗେ ନାହିଁ—ଆଜି ମୁଁ ତାକୁ ଜରୁର ଫୁକ୍ କିଣିଦେବି ।

“ବୋଉ କୁଆଡ଼େ ପ୍ରାୟ ବାହାରେ ନାହିଁ । ବହୁଦିନ ପରେ ସେଦିନ ସେ ମୋତେ ଧରି ବାପା ସହିତ ବାହାରିଲା—ମୋତେ ଫୁକ୍ କିଣିଦେବ ଓ ଟିକିଏ ବୁଲି ଆସିବ । ଭଗବାନ୍ ! ଆମେ ଠିକ୍ ଘରୁ ବାହାରିଛୁ, ଗୋଟାଏ ଡେଙ୍ଗା, ମୋଟା ଭୟଙ୍କର ନିଶ୍ଚୁଆ ମଣିଷ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ବାପା ଯେତକ ଟଙ୍କା ଧରି ବାହାରିଥିଲା, ଗୋଟାଏ ନିଃଶ୍ୱାସ ପକାଇ ସେତକ ସମୁଦାୟ ତାକୁ ଦେଇଦେଲା । କଥା କ’ଣ କି, ବାପା କିଛି ଟଙ୍କା କରଜ କରିଛି । ସାତ ଦିନରେ ସେଇ ଭୟଙ୍କର ଲୋକ ଗୋଟାଏ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ଆସି ସୁଧ ନେଇଯାଏ । ବାପା କହୁଥିଲା, ଲୋକଟା ଯେତକ ଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲା ତା’ର ଦେହଗୁଣ ସୁଧ ନେଇଯାରିଲାଣି । ଆଜ୍ଞା, ସେ ସେତକରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ?

“ସ୍ତବ୍ଧ...ହଁ, ମୁଁ ବାପାକୁ କହିଦେଇଛି, ବାପା, ତୁ ଯଦି ପୁଣିପରେ ପୁଣି ଟଙ୍କା କରଜ କରିବୁ, ତେବେ ଆଉ ଟିକିଏ ଗେଡ଼ା ଲୋକ ଦେଖି, ଆଉ ଯା’ର ନିଶ ଓ ଠେଙ୍ଗା ସାନ ହୋଇଥିବ ତା’ଠୁଁ କରଜ କରିବୁ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୋଖରୀ ଭିତରେ ଛୁଡ଼ାହୋଇଛି । ଅନ୍ଧାଯାଏ ପାଣି । ଛୁଟିରେ ଭଡ଼ି ଧରିଛି କଦଳୀ ଦୁଇଟି ।

“ବାହାରିଆ ପୋଖରୀ ଭିତରୁ ।” ପଣ୍ଡିତ ରଡ଼ିକଲେ । “ବାହାରିଆ” — ଅନ୍ୟମାନେ ବି ପାଟି କଲେ । ବିସ୍ମାରିତ ନୟନରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ସବୁକୁ ଅନାଇଥାଏ କେବଳ ।

ତା’ପରେ ଜନତାକୁ ଠେଲି ପୋଖରୀ ଆଡ଼କୁ ବାହାରିଆସିଲେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ବାପା । ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ କାନ୍ଦିଉଠିଲା ଲକ୍ଷ୍ମୀ । ପାଣିରେ ପଶି ବାପା ତାକୁ କୋଳ କରି ଉଠାଇଆଣିଲେ ।

ଜନତା କହିଲା, “ଆହା ! କେଡ଼େ ଗୁଣବତ୍ତା କନ୍ୟା ! କଦଳୀ ଦୁଇଟି ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ ଯେ, କଥା ହେଲା ଝିଅର ଚରିତ୍ର !” “ଦିନ ଦୁଇ ପହରେ ଏଡ଼ିକି ସାହସ !” “ବାପୁରେ !”

କଦଳୀ ଦୁଇଟି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହାତରୁ ନେଇ ବାପା ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଧରେଇଦେଲେ ଓ ନିବାକ୍ ଭାବରେ ଝିଅକୁ କାନ୍ଦରେ ପକାଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଦରକୁ ଫେରିଲେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଆଉ କଥା କହିନାହିଁ । ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ଆସିଲା ପ୍ରବଳ ଜ୍ୱର । ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ପରେ ସେ ଚାଲିଗଲା ।

ରବିବାର ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ସାପ୍ତାହିକ ପୁରଣପାଠ ସମାବେଶରେ ସେଥର ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁହଁରେ ଦିଅଁଙ୍କ ପ୍ରଶଂସା । ଯେଉଁ ଦେବତାଙ୍କୁ ସେମାନେ ଭରଣପୋଷଣ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ସେ ଏଡ଼େ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେବତା ! ତାଙ୍କ ସିଂହାସନ ପାଖରୁ ତାଙ୍କ ଆହାର ଚୋରିକରି ଯେ ନିସ୍ତାର ନାହିଁ, ଏହାର ପ୍ରମାଣ ସେ ଦେଖାଇଦେଲେ ।

ଏହି ଆଲୋଚନାରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ମନ୍ଦିର ପୁନଃନିର୍ମାଣ ବେଳେ ଆଦାୟୀକୃତ ଗୁଦାର ପ୍ରଚୁର ପରିମାଣ ଆମ୍ବସାତ୍ କରିଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ନେତା ଓ ମନ୍ଦିରର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗରୁ ନିମାଗତ ଚୋରିକରୁଥିବା ଦୁଇଜଣ ସେବକ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଦଶାରେ ସେମାନ୍ତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କ ଚୋରି ଧରି ପାରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଓ ଧରିଥିଲେ କିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରତିଶୋଧ ନେଇନାହାନ୍ତି ଏହା ନେଇ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଘଟିତରେ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଫଳରେ ଦିଅଁଙ୍କର ପ୍ରଚୁର ପ୍ରଶଂସା କରୁଥିଲେ ସେମାନେ; ଦିଅଁ ଶୁଣୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଆଶା କରୁଥିଲେ ।

ବିମର୍ଷ ଭାବରେ, ମାରବରେ ବସିରହିଥିଲେ ଏକା ପୂଜାଶାପଣ୍ଡିତେ ।
 ଯେତେବେଳେ ଦିଅଁଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷତାର ପ୍ରମାଣରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ ହୋଇ ଜନତା
 ହରବୋଲ ଧ୍ବଜ ଦେଇ ଉଠିଲେ, ହଠାତ୍ ପଣ୍ଡିତେ ଯେମିତି ଅନୁଭବ କଲେ,
 ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଦିଅଁଙ୍କ ବିଭୂତି ସିଂହାସନ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା—ପଡ଼ିରହିଲା
 କେବଳ ଏକ ଆପ୍ତସ୍ଥାନ, ଅର୍ଥସ୍ଥାନ ରୂପ !

“ଏ କ’ଣ ପଣ୍ଡିତେ ! ତୁମ ଦେହରେ ତ ଖଲ ପୁଟିବ !”—ଜଣେ ସେବକ
 ତାଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟ ଦେଲେ ।

ଜୀବନର ଅବଶିଷ୍ଟ କେଇଦିନ ପଣ୍ଡିତେ ମାରବରେ ଏତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା
 କରିଥିଲେ, “ପ୍ରଭୁ ! ପରଜନ୍ମରେ ଏ ପାପିଷ୍ଠ ଯେହ୍ନେ କହ୍ନାସ୍ଥାନ ହୋଇ ଭୂମିଷ୍ଠ
 ହେଉ ।”

□□□